

Hukuk Genel Kurulu 2023/795 E. , 2023/1062 K.

•

"İçtihat Metni"

MAHKEMESİ :Ticaret Mahkemesi

SAYISI : 2023/35 E., 2023/166 K.

KARAR : Davanın kısmen kabulüne

ÖZEL DAİRE KARARI : Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 07.11.2013 tarihli ve 2013/13809 Esas, 2013/17485 Karar sayılı BOZMA kararı

1. Taraflar arasındaki menfi tespit davasından dolayı yapılan yargılama sonunda, Konya 5. Asliye Ticaret Mahkemesince verilen davalı ... yönünden davanın kısmen kabulüne, diğer davalı yönünden hukuki yarar yokluğundan davanın usulden reddine ilişkin karar davalı ... vekili tarafından temyiz edilmesi üzerine Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesince yapılan inceleme sonunda bozulmuş, Mahkemece Özel Daire bozma kararına karşı direnilmiştir.
2. Direnme kararı dahili davalılar (... mirasçıları) vekili tarafından temyiz edilmiştir.
3. Hukuk Genel Kurulunca dosyadaki belgeler incelendikten sonra gereği düşünüldü:

I. YARGILAMA SÜRECİ**Davacı İstemi**

4. Davacı vekili dava dilekçesinde; davalı ...'in diğer davalı ... ile ... marka araç satışı konusunda anlaştığını, müvekkilinin bu satışta kefil olarak yer aldığını ve davaya konu takip dayanağı 21.000,00 TL bedelli senedi imzaladığını, davalı ...'in anlaşmada kararlaştırıldan farklı olarak ... marka aracın anahtarını göndermek suretiyle teslim etmek istediğini, ancak bu aracın kabul edilmediğini, buna rağmen aracın önce davalı ...'e devredildiğinin, daha sonra davalı ... tarafından da dava dışı üçüncü kişiye devredildiğinin öğrenildiğini, müvekkilinin takibe konu senede mahsuben 1.000,00 TL kaparo ile birlikte toplamda 14.000,00 TL ödeme yaptığını, senet borcu bakiyesinin dava dışı Nusret Akdeniz tarafından icra takibine konulması üzerine icra dosyasına 13.700,00 TL daha ödemek zorunda kaldığını ileri sürerek dava konusu senet yönünden müvekkilinin borçlu olmadığına tespiti ile senet sebebiyle ödenen toplam 27.700,00 TL'nin davalılardan istirdatına karar verilmesini talep etmiştir.

Davalı Cevabı

5. Davalı ... vekili cevap dilekçesinde; davacının iddialarının doğru olmadığını, senet metninden anlaşılacağı üzere araç alım satımında davacının kefil değil borçlu konumunda olduğunu, ... marka aracın 23.000,00 TL bedelle satımı konusunda anlaştıklarını ve davacının bu araç için 1.000,00 TL kaparo verdiğini, aracın tesliminden kısa süre sonra aracın hasarlı olduğu gerekçesiyle iade edilmesi üzerine bu kez ... marka bir başka aracın 22.000,00 TL bedelle satımı konusunda anlaştıklarını, önceki araç için 1.000,00 TL kaparo alınmış olduğundan 21.000,00 TL bedelle senet tanzim edildiğini, davacının bu senetle ilgili olarak toplamda 10.500,00 TL ödeme yaptığını, bakiye bedelin tahsili için davaya konu icra takibinin başlatıldığını, davacının iddiasını kesin delille ispatla mükellef olduğunu belirterek davanın reddini savunmuştur.

6. Davalı ...'e velâyeten annesi ... cevap dilekçesinde; ...'in kısıtlı olmakla fiil ehliyetinin bulunmadığını belirterek davanın reddini savunmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin Birinci Kararı

7. Konya 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin 07.05.2013 tarihli ve 2012/28 Esas, 2013/154 Karar sayılı kararı ile; senet metninde borçlu sıfatıyla yer alan davacının araç satımında kefil olarak yer aldığı yönündeki iddiasını ispatlayamadığı, menfi tespit davasına konu senedin ihdas nedeninin nakden olarak yazılmış olmasına rağmen tarafların senedin araç alım satımına ilişkin olarak verildiğini kabul etmek suretiyle senedi talil ettikleri, davalı ...'in senedin ... marka aracın satışı için tanzim edildiğini beyan etmesine karşın celbedilen araç satış sözleşmesinde bahsi geçen aracın devrinin dava dışı ... adına yapılmış olduğunun anlaşılması karşısında davalı ...'in aracın davacının isteği üzerine 3. kişiye devredildiğini kesin delillerle ispatla mükellef olduğu, hatırlatılan yemin deliline de başvurulmadığı gözetildiğinde davalı ...'un araç satarak mülkiyetini davacıya veya davacının isteği üzerine bir başkasına devrettiğini ispatlayamadığı, bu hâlde davacının senetten dolayı borçlu olmadığına tespiti ile ispatladığı kabul edilen 19.700,00 TL'nin istirdadı isteminin yerinde olduğu, diğer davalı yönünden açılan davada ise davacının kendisi ile birlikte senette müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu kişiye karşı dava açmakta hukuki yararının bulunmadığı gerekçesiyle, davanın davalı ... yönünden kısmen kabulüne, davacının dava konusu senetten dolayı davalı lehtar ...'a borçlu olmadığına tespitine, davacı tarafca senede mahsuben yapılmış 19.700,00

TL ödemenin davalı ...'dan tahsiline, istirdat talebi yönünden fazlaya ilişkin talebin reddine; diğer davalı yönünden davanın hukuki yarar yokluğundan usulden reddine karar verilmiştir.

Özel Dairenin Bozma Kararı

8. Konya 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı ... vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

9. Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 07.11.2013 tarihli ve 2013/13809 Esas, 2013/17485 Karar sayılı kararı ile;

"...Dava konusu senedin ihdas (düzenleme) nedeni bölümünde "nakden" kaydı bulunmaktadır. Davacı ve davalı ... senedin otomobil satışı nedeni ile yani mal karşılığı düzenlendiği konusunda hem fikirdirler. Bu durumda senedin ihdas nedeni her iki tarafça talil edilmiş bulunmaktadır. Başka bir anlatımla somut olayda çift taraflı talil söz konusudur. Çift taraflı talilde ispat külfeti yer değiştirmez. Bu durumda mahkemece olay bakımından ispat külfetinin davacıda olduğu gözetilmeden ispat külfeti davalıya yüklenerek eksik inceleme ile yazılı şekilde hüküm kurulması doğru görülmemiştir,..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin Birinci Direnme Kararı

10. Konya 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin 06.05.2014 tarihli ve 2014/74 Esas, 2014/115 Karar sayılı kararı ile; davacının davalı ... hakkında açtığı davanın hukuki yarar yokluğu nedeniyle reddine ilişkin hüküm davacı tarafça temyiz edilmeksizin kesinleştiğinden bu konuda yeniden karar verilmesine yer olmadığına karar verilmesi gerektiği belirtilerek ve diğer davalı ... yönünden verilen kararda önceki gerekçe tekrar edilmek suretiyle direnme kararı verilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunun Birinci Usul Bozması

11. Konya 5. Asliye Ticaret Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davalı ... vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

12. Hukuk Genel Kurulunun 05.04.2017 tarihli ve 2017/19-909 Esas, 2017/622 Karar sayılı kararı ile; mahkemece direnme kararı verilmesi sırasında, kararın hüküm fıkrasında yer alan ve bozmaya konu yapılmayan kısım yönüyle de ilk hükümdeki gibi karar verilmesi gerektiği gerekçesiyle kararın usulden bozulmasına, bozma nedenine göre diğer yönlerin şimdilik incelenmesine yer olmadığına karar verilmiştir.

İlk Derece Mahkemesinin İkinci Kararı

13. Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 16.02.2018 tarihli ve 2017/672 Esas, 2018/90 Karar sayılı kararı ile; Hukuk Genel Kurulu bozma kararına uyulup uyulmadığı belirtilmeksizin davacının davalı ... hakkında açtığı davanın hukuki yarar yokluğu nedeniyle usulden reddine, davanın diğer davalı ... yönünden ispat edilemediğinden davanın reddine, davacı taraf ihtiyati tedbir yoluyla icra takibini durdurmadığından davalının 2004 sayılı İcra ve İflâs Kanunu'nu (İİK) 72/4 üncü maddesi gereğince talep ettiği tazminat isteminin reddine karar verilmiştir.

Özel Dairenin Usul Bozması Kararı

14. Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

15. Yargıtay (Kapatılan) 19. Hukuk Dairesinin 17.09.2019 tarihli ve 2018/1428 Esas, 2019/4387 Karar sayılı kararı ile;

"...Mahkeme, HMK'nın 373/7. maddesi uyarınca Hukuk Genel Kurulu'nun verdiği karara uymak zorundadır. Mahkemece Hukuk Genel Kurulu'nun kararına uyulduğuna dair bir ara kararı kurulmadığı gibi, Hukuk Genel Kurulu'nun kararına uyulmayarak, direnme kararından da örtülü olarak vazgeçerek Dairemizin bozma kararına uygun karar verilmiştir. Ancak mahkeme bu konuda da ara kararı kurmamıştır. Belirtilen bu usule aykırılıklar mutlak bozma sebebidir. Mahkemece yapılacak iş, uyulması gerekli Hukuk Genel Kurulu kararına uyularak, hükümde işaret edildiği gibi usulüne uygun direnme kararı oluşturmaktan ibarettir,..." gerekçesiyle karar bozulmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin İkinci Direnme Kararı

16. Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 06.07.2020 tarihli ve 2020/71 Esas, 2020/535 Karar sayılı kararı ile direnme kararı verilmiştir.

Hukuk Genel Kurulunun İkinci Usul Bozması

17. Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin yukarıda belirtilen kararına karşı süresi içinde davacı vekili ve dahili davalılar (... mirasçıları) vekili temyiz isteminde bulunmuştur.

18. Hukuk Genel Kurulunun 08.11.2022 tarihli ve 2021/(19)11-183 Esas, 2022/1451 Karar sayılı kararı ile; (I) nolu bentte açıklanan nedenlerle davacı vekilinin temyiz isteminin hukuki yarar yokluğundan reddine; (II) nolu bentte açıklanan nedenlerle; "...Somut olay bakımından; mahkemece verilen direnme kararının gerekçesinin 3. sayfasının 3. paragrafında "...Menfi tespit davasına konu senedin ihdas nedeni olarak nakden kaydının bulunduğu, davacının bu ihdas nedeninden farklı olarak senedin araç alım satımı ile ilgili verildiğini bildirdiği, davalının da lehine olan nakden kaydından ayrılmak suretiyle dava konusu senedin araç alım satımına ilişkin olarak verildiğini kabul etmek suretiyle senedi talil ettiği, davalı ...'ın taraflar arasındaki anlaşmaya göre ... marka araç yerine araç verildiğini ve bunun davacının istediği bir kişiye

devir ve satışının yapıldığını beyan ettiği, celbedilen noter sözleşmesine göre aracın satışının adına yapıldığı, dolayısıyla taraflar senedin araç alım satımı nedeniyle verildiği konusunda uyuştuklarından ve satıma konu aracın devri davacı üzerine olmadığından satıma konu aracın davacının isteği üzerine üçüncü bir kişiye yapıldığını ve devredildiğini ispat yükümlülüğünün davacıda olduğu davacının davalı ... Yamana karşı açılan davasının ispat edilemediğinden reddine karar verilmesi gerektiği kanaatine varılmıştır,...” gerekçeye yer verilmesine rağmen, hüküm kısmında davanın kısmen kabul ve kısmen reddine dair hüküm kurulmuş, başka bir deyişle hükümle uyumlu olmayan gerekçeye dayanılmıştır,...” gerekçesiyle karar usulden bozulmuştur.

İlk Derece Mahkemesinin Üçüncü Direnme Kararı

19. Konya 1. Asliye Ticaret Mahkemesinin 17.03.2023 tarihli ve 2023/35 Esas, 2023/166 Karar sayılı kararı ile; ilk karar gerekçesi tekrar edilmek suretiyle ve usul bozması gereği yerine getirilerek direnme kararı verilmiştir.

Direnme Kararının Temyizi

20. Direnme kararı süresi içinde dahili davalılar (... mirasçıları) vekili tarafından temyiz edilmiştir.

II. UYUŞMAZLIK

21. Direnme yoluyla Hukuk Genel Kurulu önüne gelen uyuşmazlık; dava konusu senedin nakden düzenlendiği ancak bu senedin alacaklı ve borçlu arasında otomobil satışı nedeniyle mal karşılığı düzenlendiği hususunda uyuşmazlık bulunmayan eldeki davada, çift taraflı talilden söz edilip edilemeyeceği, buradan varılacak sonuca göre ispat külfetinin davanın taraflarından hangisine ait olduğu noktasında toplanmaktadır.

III. GEREKÇE

22. Uyuşmazlığın çözümü açısından öncelikle konuyla ilgili yasal düzenleme ve kavramların açıklanmasında yarar vardır.

23. Davalı tarafından varlığı iddia edilen bir hukuki ilişkinin mevcut olmadığının (yok olduğunun) tespiti için açılan davaya menfi (olumsuz) tespit davası denir (Kuru, Baki: İcra ve İflâs Hukuku El Kitabı (Kuru-El Kitabı), Ankara 2013, s. 346).

24. Menfi tespit davası, İİK'nın 72 nci maddesinde düzenlenmiştir. Bu maddeye göre, borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında ya da icra takibinden sonra borçlu bulunmadığını ispat için menfi tespit davası açabilir. Bu dava maddi hukuk ve usul hukuku bakımından genel hükümlere dayalıdır ve normal bir hukuk davası olarak açılır.

25. Başka bir anlatımla; kendisine karşı icra takibi yapılmış olan borçlu, ödeme emrine itiraz edilmemiş veya itiraz edilmiş olmakla birlikte yerinde görülmemiş olması sebebiyle icra takibi kesinleşse dahi maddi hukuk bakımından borçlu olmadığını ileri sürebilir. Bunun için, takip devam ederken alacaklıya karşı menfi tespit davası açabileceği gibi, böyle bir menfi tespit davası açmamış ve borcu cebri icra tehdidi altında ödemiş ise ödemiş olduğu paranın kendisine verilmesi için alacaklıya karşı istirdat davası açabilir (Kuru, Baki: İcra ve İflâs Hukukunda Menfi Tespit Davası ve İstirdat Davası, Ankara 2003, s. 233).

26. Başka bir şekilde ifade etmek gerekirse, menfi tespit davası icra takibinden önce sonuçlanmaz ve ihtiyati tedbir kararı verilmemiş olması (veya ihtiyati tedbir kararının kaldırılması) nedeniyle, (menfi tespit davası görülmekte iken) borç alacaklıya (davalıya) ödenmiş olursa, menfi tespit davasına istirdat davası olarak devam edilir (İİK md.72/6); yani menfi tespit davası (kendiliğinden) istirdat davasına dönüşür; bu hâlde mahkeme menfi tespit davasına istirdat davası olarak devam eder (Kuru, Baki: İstinaf Sistemine Göre Yazılmış İcra ve İflâs Hukuku Ders Kitabı, Ankara, 2017, s. 146). Bu durumda İİK'nın 72/6 maddesi gereğince bedele dönüşen isteminin temeli menfi tespit davasıdır.

27. Menfi tespit davasında ispat yükü, kural olarak davalı alacaklıya düşer. Davacı (borçlu), davalının (alacaklının) varlığını iddia ettiği hukuki ilişkiyi (meselâ borcu) sadece inkâr etmekle yetinmekte ise, yani bu hukuki ilişkinin (borcun) hiç doğmadığını ileri sürmekte ise ispat yükü davalıya düşer. Çünkü hukuki ilişkinin (borcun) varlığını iddia eden davalı olduğu için, ispat yükü davalı alacaklıya düşer [6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu (HMK) m. 190; 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (TMK) m.6]. Fakat, menfi tespit davasını açan davacı (borçlu), davalının (alacaklı) varlığını iddia ettiği hukuki ilişkinin hiç doğmadığını iddia etmeyip, bilakis bu ilişkinin doğduğunu bildirerek başka bir nedenle hukuki ilişkinin geçersiz olduğunu veya son bulduğunu ileri sürmekte ise bu iddiayı ispat yükü TMK'nın 6. maddesi gereğince davacıya düşer. Örneğin; alacaklının dayandığı senedin karşılıksız olduğunu ispat yükü, davacıya (borçluya) düşer. Bunun gibi, davacı (borçlu), davalının (alacaklının) iddia ettiği alacağın ödeme, ibra ve takas gibi bir nedenle son bulduğunu ileri sürerse, bu iddiayı ispat yükü de davacı borçluya düşer (Kuru-El Kitabı, s. 370 ilâ 372).

28. Somut olaya uygulanması gereken 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun (6762 sayılı TTK) 557. maddesinde kıymetli evrak “Kıymetli evrak öyle senetlerdir ki, bunlarda mündemiç olan hak senetten ayrı olarak dermeyer edilemediği gibi başkalarına da devredilemez” şeklinde tanımlanmıştır.

29. Bütün mücerret alacaklarda olduğu gibi kambyo senedi alacağı da kural olarak uygun bir asıl borç

ilişkinde, bir illî ilişkiye dayanır. Bir kambiyo senedi düzenleyip veren ve bu senedi alan herkes, bütün hukuki işlemlerin yapılmasına temel teşkil eden bir gayeye ulaşmak istemektedir. İşte bu ... bir kambiyo senedinde mündemiç hakkın doğumu ve devri açısından hukuki sebebi teşkil eder. Kambiyo senedi düzenlenmesi dolayısıyla ortaya çıkan ilişki "kambiyo ilişkisi" ismiyle anılmaktadır. Kambiyo senedi vermek suretiyle borç altına giren borçlu "kambiyo taahhüdü"nde bulunmuş olur. Kambiyo ilişkisinin altında esas itibarıyla bir asıl /temel borç ilişkisi vardır. Kambiyo senedinden kaynaklanan talebin geçerliliği, temel ilişkiden kaynaklanan temel talebin ve bununla ilgili olarak taraflar arasında varılmış amaca ilişkin mutabakatın geçerliliğinden tamamen bağımsızdır. Kambiyo senedinden ... talep hakkına kambiyo hukuku, temel talebe ise bu talebin ait olduğu hukuk kuralları uygulanır.

30. Bu genel açıklamadan sonra hemen belirtilmelidir ki, bono; kayıtsız şartsız bir bedeli ödeme vaadi içeren bir kambiyo senedir. Bu nedenle bonoyu düzenleyen asıl borçlu durumundadır [6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 691/1]. Bono; senet metninde "bono" ya da "emre yazılı senet" sözcükleri ile kayıtsız ve şartsız belirli bir bedeli ödemek vaadini, vâdeyi, ödeme yeri, kime ya da kimin emrine ödenecek ise onun adı, düzenleme tarihi ve yeri, düzenleyenin imzası bulunan senet olarak tanımlanabilir (Türk Hukuk Lûgatı, C.1., Ankara 2021, s. 182).

31. Bonoda şekil şartları TTK'nın 688 inci maddesinde sayılmıştır. Bunlar; "Bono" ya da "Emre Muharrer Senet" ibaresi, kayıtsız şartsız bir bedel ödeme vaadi, vade, ödeme yeri, lehtar, keşide yeri ve tarihi, keşidecinin imzasıdır. Zorunlu şartlardan biri eksik olduğu takdirde, senedin bono niteliği kaybolur. Bunlardan vade, keşide yeri ve ödeme yeri esaslı şekil şartlarından değildir.

32. Belirtilen bu zorunlu şekil şartların yanında seçimlik şartlar da vardır. Bonoya isteğe bağlı olarak, faiz, bedelin nakden ya da malen alındığı veya yetkili mahkeme kayıtları da konabilir (Poroy, Reha: Kıymetli Evrak Hukuku Esasları, İstanbul 1989, s. 237 vd.).

33. Yerleşik Yargıtay içtihatları ve öğretide kabul edildiği üzere, bonolara özgü seçimlik unsurlardan biri de temel borç ilişkisinden kaynaklanan borcun dayandığı nedenin gösterilmesine yönelik "bedel kaydı"dır. Yinelemek gerekirse "bedel kaydı" kambiyo senedinin ihtiyarî kayıtlarındandır. Bu kayıt keşidecinin (borçlunun), senedin lehdarından (alacaklıdan) karşı edayı aldığını ispata yarar. Aslında kambiyo senetleri hukuku yönünden bu kayıtların bir anlamı ve önemi yoktur. Çünkü kambiyo senedinin düzenlenmesiyle, mücerret bir borç ilişkisi yaratılmaktadır. Bu nedenle de karşı edimin elde edilip edilmediğinin önemi de bulunmamaktadır. Temel borç ilişkisinin bir sözcükle senede yansıtılması şeklinde ortaya çıkan bedel kaydının varlığı ya da yokluğu senedin bono niteliğini etkilemez. Bedel kayıtları daha çok keşideci ile lehtar arasındaki iç ilişki yönünden ve ispat konusunda önem taşır. Kişisel defi nedenlerinin varlığının kanıtlanmasını kolaylaştırır.

34. Sözü edilen kayıtlar özellikle ispat hukuku açısından ilgilileri bağlayıcı niteliktedir. Bedel kaydı içeren bononun lehdarı, artık senedin "kayıtsız ve şartsız bir borç ikrarı olduğu" yolundaki soyutluk kuralına dayanamayacaktır.

35. Borç ikrarını içeren bir belge aleyhine kanıt sunulabilir. Ancak; ikrar borcun nedenini içeriyorsa, sadece bu nedenin gerçekleşmediğinin kanıtlanması gerekir (12.04.1933 tarihli ve 1933/30-6 sayılı Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı).

36. Bono, bağımsız borç ikrarını içeren bir senettir. Bu nedenle bir illete bağlı olması gerekmez ve kural olarak ispat yükü senedin bedelsiz olduğunu ileri süren tarafa aittir. Ancak senette borcun nedeni "mal" ya da "nakit" olarak belirtilmişse, davacının yazılı borç sebebine dayanmaya hakkı olacağından, ispat yükü bunun aksini ileri süren tarafa ait olacaktır (HMK md. 191/1, TMK md. 6). Eğer taraflardan biri senet metninde yazılı kaydın doğru olmadığını söylüyorsa, buna senedin talili denmektedir. Bu anlamda talil senet metninde açıklanan düzenleme (ihdas) nedenine aykırı beyanda bulunma anlamına gelmektedir ve bu hâlde ispat yükünün kaydın aksini iddia edene ait olacağına kuşku bulunmamaktadır.

37. Önemle vurgulamak gerekir ki; bononun üzerinde bir malen ya da nakden gibi bedel kaydı varsa bu kayıt senedi temel ilişki ile ilintili hâle getirmez; bu nedenle senet geçerliliğini korur, ancak diğer taraftan temel ilişkide yer alan edimlere ilişkin savunmalarda bu kayıt, ispat konusunda kimin delil ikame etmesi gerektiğini belirler. Bu kayıtların aksinin savunulması bononun talili (nedene, illete bağlanması) anlamına gelir ki, böyle bir durumda ispat yükü değişir. Bonoyu talil eden, iddiasını ispat yükü altına girer. Senette borcun nedeni "mal" ya da "nakit" olarak belirtilmişse, tarafların yazılı borç sebebine dayanmaya hakkı olacağından, ispat yükü bunun aksini ileri süren tarafa ait olacaktır. Eğer taraflardan biri senet metninde yazılı kaydın doğru olmadığını söylüyorsa, lehine olan karinesi çürümüş sayılacak, bunun sonucu olarak da iddiası paralelinde ispat yükünü de üstlenmesine bononun talili denmektedir. Bu anlamda talil senet metninde açıklanan düzenleme (ihdas) nedenine aykırı beyanda bulunma anlamına gelmektedir (...), Gülşah: Yargıtay Kararları Işığında Bononun Talili, Ankara Barosu Dergisi, S: 2020/4, s. 12).

38. "Malen" kaydı bulunan bonoda borçlunun alacaklıdan mal almadığını iddia etmesi ile (senedin talili), alacaklı da borçluya mal vermediğini kabul ederse borçlunun mal karşılığı senedin düzenlenmediği iddiası sabit olmuştur. Diğer bir deyişle alacaklı lehtar "malen" bedel kaydı bulunan senedin temel hukuki ilişkiden bağımsızlığı ilkesinden faydalanamaz. Bu aşamadan sonra alacaklı lehtar elinde bulunan senedin kendi

beyanı ile kabul ettiği temel ilişkiye dayalı olarak verildiğini ispat külfeti altına girecektir (Öztan, Fırat: Kıymetli Evrak Hukuku, Ankara 1997, s. 1007 v.d., Hukuk Genel Kurulunun 17.12.2003 tarihli ve 2003/19-781 Esas, 2003/768 Karar sayısı; 14.05.2014 tarihli ve 2013/19-1155 Esas, 2014/660 Karar sayısı kararları).

39. Yapılan açıklamalar ışığında somut olay değerlendirildiğinde; davacı hakkında Konya 6. İcra Müdürlüğü'nün 2009/534 Esas sayılı dosyasında borçlusu davacı ... ve ..., alacaklısı ... olan ve ciro yoluyla dava dışı Nusret Akdeniz'e devredilen üzerinde nakden kaydı bulunan keşide tarihi 30.06.2008, ödeme günü ise 30.09.2008 olan 21.000,00 TL bedelli senedin 10.500,00 TL'lik kısmına ilişkin kambiyo senetlerine mahsus haciz yoluyla takip yapıldığı, bu takipte davacı tarafından 23.01.2009 tarihinde belirtilen icra dosyasına 13.700,00 TL ödeme yapıldığı, takip dosyasının infaz ile sonuçlandığı, takip alacaklısı Nusret Akdeniz aleyhine bir dava açılmadığı, davanın senet borçlusu ..., kefil ... ile senet lehtarları ... arasındaki hukuki ilişkilere dayalı olarak açıldığı bu bonoya dayalı menfi tespit davası anlaşılmaktadır.

40. Menfi tespit davasına konu senedin ihdas nedeni olarak nakden kaydının bulunduğu, davacının bu ihdas nedeninden farklı olarak senedin araç alım satımı ile ilgili verildiğini bildirerek senetteki nakden kaydını talil ettiği, davalı lehtar Mumduh Yaman'ın da lehine olan nakden kaydından ayrılmak suretiyle dava konusu senedin araç alım satımına ilişkin olarak verildiğini kabul ettiği, böylelikle artık ispat külfetinin davalı alacaklı ...'a geçtiği anlaşılmaktadır.

41. Başka bir ifadeyle; davacı borçlu senetteki kaydı talil etmek suretiyle ispat külfetini üzerine almış ise de, davalı alacaklı davacı borçlunun bu beyanını aynen kabul etmek suretiyle ispat külfeti davalı alacaklıya geçmiştir. Zira, senetteki kaydı kabul etmeyen davalı ...'ın taraflar arasındaki anlaşmaya göre ... marka araç yerine araç verildiğini ve bunun davacının istediği bir kişiye devir ve satışının yapıldığını beyan ettiği, celbedilen noter sözleşmesine göre aracın satışının dava dışı adına yapıldığı, dolayısıyla taraflar senedin araç alım satımı nedeniyle verildiği konusunda uyuştuklarından ve satıma konu aracın devri de davacı adına yapılmadığından, satıma konu aracın davacının isteği üzerine üçüncü bir kişiye yapıldığını ve devredildiğini ispat yükümlülüğünün satıcı ve senet lehtarları ... üzerinde olduğunu kabul etmek gerekir.

42. Kaldı ki; senedin keşide tarihi 30.06.2008 olup, ... marka otomobilin üçüncü kişi'e satıldığı araç satış sözleşmesinin tarihi 24.07.2008'dir. Otomobilin senet düzenlendikten yirmi dört gün sonra teslim olması ve davalı alacaklı tarafından malen düzenlendiğinin kabul edilmesi karşısında ispat külfetinin yer değiştirerek davalı alacaklıda olduğunun kabulü gerekir.

43. Hâl böyle olunca; mahkemece eldeki davada ispat külfetinin davalı alacaklıda olduğuna dair verilen direnme kararı yerindedir.

44. Ne var ki, dahili davalılar (... mirasçıları) vekilinin esasa yönelik temyiz itirazları Özel Dairece incelenmediğinden bu konuda inceleme yapılmak üzere dosya Özel Daireye gönderilmelidir.

IV. KARAR

Açıklanan sebeplerle;

Direnme uygun olduğundan, dahili davalılar (... mirasçıları) vekilinin esasa yönelik temyiz itirazlarının incelenmesi için dosyanın YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİNE GÖNDERİLMESİNE, 6217 sayılı Kanun'un 30 uncu maddesi ile 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun geçici 3 üncü maddesi gereğince uygulanmakta olan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 440/III-1. maddesi uyarınca miktar itibarıyla karar düzeltme yolu kapalı olmak üzere,

08.11.2023 tarihinde oy birliğiyle kesin olarak karar verildi.